

Orquíidies del gènere orphys

Calldetenes

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Entorn rural de Calldetenes (08506 Calldetenes). Serrat de Sant Marc
Emplaçament Des del nucli de Calldetenes, cal agafar els camins que duen al serrat de St.Marc

Coordenades:

Latitud: 41.91692
Longitud: 2.29374
UTM Est (X): 441433
UTM Nord (Y): 4640793

Classificació

Número de fitxa 08037 - 118
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Espècimen botànic
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Aquest gènere és cada cop més difícil de trobar, ja que com a altres varietats d'orquíidies, es veuen afectades per l'abocament de purins, el pas de motos i quads descontrolats els caps de setmana, i l'immediat procés d'urbanització d'algunes zones properes al Serrat de Sant Marc.

Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Social
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Serra de Sant Marc](#)

Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dl., 13/11/2006 - 01:00

Descripció

Aquest gènere d'orquídies encara es localitza als pendents del serrat de Sant Marc. També es coneix amb el nom d'orquídia abellera, per la seva forma d'insecte. Les flors d'orphys posseeixen un label molt desenvolupat i molt diferenciat de la resta dels pètals i sèpals, diferint no sols la mida i els colors sinó també perquè és molt gruixut i recobert de pèls. Mai no tenen esperó, però sempre hi trobarem al centre una superfície desproveïda de pèl, d'aspecte brillant com si fos metal·litzat, anomenat mirallet. La zona i el color d'aquesta zona són les dues característiques més variables de les orphys entre individus de la mateixa espècie. Els labels imiten l'esquena de les femelles dels insectes que les pol·linitzen. Algunes varietats també imiten la textura i l'acabat brillant de les ales, i inclús les olors. Les felles dels insectes atrauen els seus mascles mitjançant uns compostos d'extraordinària complexitat anomenats feromones. Aquestes substàncies són diferents en cada animal, a fi d'atraure només els mascles. Així doncs, els perfums de les orphys sovint s'assemblen als feromones dels insectes que les pol·linitzen. Recents investigacions semblen confirmar que cada espècie d'orphys es troba especialitzada en un tipus d'insecte que la pol·linitza. És possible que aquesta fidelitat dels insectes eviti les hibridacions. Compta amb una varietat formada per dotze espècies, que són les següents: lupercalis, sphegodes, passionis, litigosa, arañosa, scolopax, apífera, lutea, insectífera, aymoniní, catalaunica, i speculum. Totes elles són encara localitzables.

Història

Les orquídies són la família més gran de plantes que floreixen, i es troben classificades en 88 subtribus i uns 660 gèneres, que inclouen diferents espècies. En total es calcula una varietat de 25.000 espècies. Aquesta planta es troba pràcticament a tot el planeta, que s'adapten a condicions molt extremes. Existeixen diferents tipus d'orquídies: les epítàfies, que viuen sobre els troncs dels arbres, malgrat que no són parasitàries, i apareixen sobre tot als països tropicals; les terrestres, que són les creixen bàsicament a Europa, les litòfiles, que viuen sobre pedres; les sapròfites, que creixen sobre substàncies orgàniques mortes i no tenen clorofil·la, i les subterrànies. Es tracta d'una planta tant monopodial, que vol dir que creix cap amunt, com simpodial, que vol dir que creix amb ramificacions horitzontals. El terme Orphis, del grec ophis, i vol dir serp. El nom li a ser donat per G. Bauhin (1560-1623), ja que les seves flors, provistes d'un casc de sèpals verds i d'un label bífid, recorda un cap i una llengua de serp. Aquesta varietat es presenta sobretot al Mediterrani, des de les illes Canàries fins el Caspi, i per tot el nord del Magrib. En el terme de Calldetenes s'hi localitzen de forma endògena una gran varietat d'orquídies, que es troben arrelades, especialment als prats, pendents, i a la Serra de Sant Marc. El sòl d'aquests serrats afavoreix el creixement i desenvolupament d'aquesta espècie. Efectivament, es tracta d'una planta terrícola molt exigent a l'hora de triar el sòl on establir-se, ja que necessita un sòl molt ric en sals minerals i especialment en calç. També tria sòls àcids, malgrat que cada gènere té les seves preferències. La vegetació arbustiva de l'entorn, afavoreix la producció dels fongs necessaris per la reproducció d'aquesta espècie. Al llarg dels anys, s'han pogut localitzar als serrats de Sant Marc, un total de vint-i-dues espècies, algunes de les quals actualment han desaparegut.

Bibliografia

DELFORGE, P (2002) Guía de las orquídeas de España y Europa, norte de África i Próximo oriente. Ed. Lynx. Barcelona. HÖPPING, U i AUROUX, LL. (1996) Les orquídies silvestres del moianés. Ed. Raima. Col·lecció l'ecoteca Raima. Moià. MARTIJA OCHOA, M. (2003) El gran libro de las orquídeas. Ed. De Vecchi. Barcelona.